

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 605/2021-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Perhács s. r. o., Jelenec 353, proti postupu Okresného súdu Komárno v konaní sp. zn. 1T/171/2009 po náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 807/2015-42 z 24. februára 2016 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Komárno v konaní sp. zn. 1T/171/2009 po náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 807/2015-42 z 24. februára 2016 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadost'učinenie **3 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Komárno **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Komárno **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **460,90 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevychováje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. júna 2021 po jej čiastočnom odmietnutí uznesením ústavného súdu z 28. októbra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa

čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v trestnom konaní. Sťažovateľ tiež žiada, aby bolo okresnému súdu prikázané konať bez zbytočných prietáhov a aby mu bolo priznané finančné zadostučinenie 25 000 eur.

II.

2. V priebehu rokov 2005 až 2006 boli sťažovateľovi vznesené obvinenia za skutky, ktorých sa mal dopustiť v rokoch 2000 až 2005. V novembri 2009 bola pre tieto skutky na sťažovateľa podaná obžaloba, o ktorej doteraz nie je právoplatne rozhodnuté. Sťažovateľ sa už ústavnou sťažnosťou z 3. februára 2015 domáhal vyslovenia porušenia svojich základných práv „*postupom orgánov verejnej moci – v aktuálnom štádiu konania – okresným súdom*“, žiadal priznať finančné zadostučinenie 41 000 eur a v argumentácii chcel zohľadniť to, že obvinenie mu bolo vznesené už v roku 2005. O tejto ústavnej sťažnosti bolo rozhodnuté nálezom ústavného súdu č. k. II. ÚS 807/2015-42 z 24. februára 2016 tak, že bolo vyslovené, že postupom okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, ktorému bolo prikázané konať bez zbytočných prietáhov s tým, že sťažovateľovi bolo proti okresnému súdu priznané finančné zadostučinenie 2 000 eur.

3. Sťažovateľ sa sťažnosťou č. 727/19 zo 17. decembra 2018 na Európskom súde pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) domáhal porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti s dĺžkou trestného konania a namietal, že ústavný súd nikdy nepreskúmal celú dĺžku trestného konania, ale zaoberal sa len prietáhmi na okresnom súde. Sťažnosť bola doručená vláde Slovenskej republiky. Následne ESLP rozhodnutím z 19. septembra 2019 podľa čl. 39 dohovoru vyčiarokol sťažnosť sťažovateľa zo zoznamu prípadov, čo odôvodnil tým, že mu bol doručený zmier, v ktorom sa sťažovateľ zaviazal, že v súvislosti so skutočnosťami, pre ktoré podal sťažnosť, si ďalej nebude uplatňovať nároky proti Slovenskej republike, a za to mu vláda zaplatí 3 300 eur ako náhradu, ktorá je konečným riešením jeho veci.

4. Po náleze ústavného súdu z 24. februára 2016 sa na okresnom súde konali hlavné pojednávania 18. apríla 2016, 8. augusta 2016, 13. júna 2016, 19. septembra 2016 a 7. novembra 2016, na ktorých bolo vypočutých viac ako 20 svedkov. Ďalšie hlavné pojednávania sa konali 5. decembra 2016, 13. marca 2017, 24. mája 2017, 21. júna 2017, 19. júla 2017, 27. septembra 2017, 13. decembra 2017, 12. marca 2018 a boli na nich čítané listinné dôkazy. Ďalšie hlavné pojednávania sa konali 11. júna 2018, 12. septembra 2018 a 17. októbra 2018, na ktorých bolo doplnené dokazovanie s tým, že rozsudkom zo 17. októbra 2018 bol sťažovateľ uznaný vinným zo všetkých 26 skutkov zneužívania právomoci verejného činiteľa. Proti rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, ktoré písomne zdôvodnil 13. decembra 2018. Spis bol na rozhodnutie o odvolaní predložený krajskému súdu 8. februára 2019. Krajský súd uznesením z 30. apríla 2019 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil 5. novembra 2019 s tým, že treba opätovne vypočuť svedkov, ktorí sú policajtmi a ktorí neboli pred výsluchom zbavení mlčanlivosti.

5. Už 29. novembra 2019 okresný súd požiadal ministerstvo vnútra o zbavenie mlčanlivosti 20 policajtov. Po doručení zbavenia mlčanlivosti 10. februára 2020 boli svedkovia vypočutí na hlavných pojednávaniach 4. mája 2020, 20. mája 2020, 27. mája 2020, 8. júna 2020, 6. júla 2020 a 2. septembra 2020 s tým, že rozsudkom z 2. septembra 2020 bol sťažovateľ uznaný vinným už len zo štyroch skutkov zneužívania právomoci verejného činiteľa.

6. Proti rozsudku podal prokurátor a sťažovateľ odvolanie, ktoré písomne zdôvodnili 16. októbra 2020 a 27. októbra 2020. Spis bol na rozhodnutie o odvolaní predložený krajskému súdu 26. novembra 2020. Krajský súd uznesením z 11. marca 2021 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil 16. marca 2021 s tým, že sa stotožnil s oslobodením sťažovateľa z 22 skutkov a, čo sa týka zostávajúcich štyroch skutkov, má sa okresný súd znova zaoberať obhajobou sťažovateľa a vykonať ním navrhnuté dôkazy. V nadväznosti na to sťažovateľ podaním doručeným okresnému súdu 31. marca 2021 navrhol vykonanie ďalších dôkazov, ktoré okresný súd zabezpečil a čiastočne vykonal na hlavných pojednávaniach 19. júla 2021, 25. augusta 2021 a 13. októbra 2021. Posledné na 8. december 2021 nariadené hlavné pojednávanie bolo pre práceneschopnosť sudkyne odročené.

III.

7. Sťažovateľ namieta prietahy v konaní a žiada zohľadniť to, že trestné konanie trvá už od vznesenia obvinenia v roku 2005. Zdôrazňuje, že ide o skutkovo a právne veľmi jednoduchú vec prečinu so sadzbou trestu odňatia slobody na šesť mesiacov až tri roky. Zdôrazňuje to, že okresný súd ignoroval nález ústavného súdu z 24. februára 2016 a negoval právny záver krajského súdu v jeho prvom zrušujúcom uznesení. Vo vzťahu k určeniu primeraného zadosťučinenia zdôrazňuje, že podľa rozhodnutí ESLP je primeraná čiastka zadosťučinenia 1 000 až 1 500 eur za rok trvania konania, a nie za rok prietahu s tým, že ju treba zvýšiť o 2 000 eur, ak predmet konania je pre sťažovateľa významný a dĺžku trestného konania treba vnímať citlivejšie. Z toho odvodzuje výšku zadosťučinenia ako násobku 17 rokov trvania trestného stíhania a čiastky 1 500 eur. V tejto súvislosti zvyrazňuje, že sa musel zúčastniť množstva výsluchov, hrozba trestu mu privodila stresy a psychickú traumu, odsúdenie policajného okolia, zhoršenie rodinných a spoločenských pomerov.

8. Okresný súd sa k prijatej ústavnej sťažnosti vyjadril tak, že po vydaní nálezu vykonával rozsiahle dokazovanie na celodenných pojednávaniach, na ktorých vypočul viac ako 60 svedkov. K hlavným pojednávaniam uviedol, že tri z nich boli odročené z dôvodu pandémie. Je toho názoru, že od posledného nálezu vykonával procesné úkony plynule. K správaniu sťažovateľa uviedol, že svojou procesnou obranou prispieva k predlžovaniu konania. V závere však priznal, že zrejme išlo o neefektívnu činnosť súdu, keďže nedošlo k právoplatnému ukončeniu veci. Poukázal aj na vyjadrenie zákonnej sudkyne, z ktorého vyplýva, že vykonáva dokazovanie s cieľom vec prednostne ukončiť. Preto považuje ústavnú sťažnosť za nedôvodnú.

IV.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma s ohľadom

na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

10. Namietaná vec nie je po právnej stránke zložitá, avšak po skutkovej stránke ide o vec zložitejšiu, keďže predmetom obžaloby bolo až 26 skutkov, ku ktorým bolo vypočítaných množstvo svedkov a zabezpečené rozsiahle listinné dôkazy. Tieto okolnosti však nemôžu úplne vylúčiť zodpovednosť okresného súdu za dobu šiestich rokov od predchádzajúceho nálezu ústavného súdu. Sťažovateľovi nemožno pričítať to, že podanej obžalobe sa bráni návrhmi na vykonanie dôkazov alebo že namieta procesné pochybenia okresného súdu. Bez toho, aby boli zistené akékoľvek skutočnosti, ktoré by bolo možné pričítať sťažovateľovi k predĺženiu konania, je zrejmé, že k tomu, že konanie nie je ani po ďalších šiestich rokoch od predchádzajúceho nálezu ústavného súdu právoplatne skončené, rozhodujúcim spôsobom prispel postup okresného súdu. Hoci okresný súd nariadil množstvo pojednávaní, na ktorých bolo vykonané rozsiahle dokazovanie, hlavné pojednávanie sa vždy konalo len v jeden deň s tým, že v hlavnom pojednávaní sa pokračovalo vždy v ďalší termín s odstupom niekoľkých týždňov. Takýto postup vo veci, v ktorej sa vykonáva rozsiahle dokazovanie, nie je celkom optimálny, keďže neumožňuje koncentrované vykonanie dokazovania v priebehu bezprostredne na seba nadväzujúcich niekoľkých dní hlavného pojednávania. Je pochopiteľné, že takýto postup by bol na úkor priebežného vybavovania iných vecí, no vzhľadom na konštatovanie porušenia základných práv sťažovateľa nálezom ústavného súdu by bol nepochybne vhodnejší. Odhliadnuc od tohto postupu, ktorý spočíva v spôsobe nariadovania hlavných pojednávaní, však treba uviesť, že rozhodujúcim spôsobom k tomu, že vec nie je právoplatne rozhodnutá, prispelo to, že po predchádzajúcom náleze ústavného súdu bol rozsudok okresného súdu až dvakrát zrušený. Práve dve odvolacie konania boli rozhodujúcim prvkom toho, že konanie proti sťažovateľovi trvá po predchádzajúcom náleze ďalších šesť rokov.

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je predovšetkým odstrániť stav právnej neistoty. Obvinený má v trestnom konaní právo na to, aby o jeho obvinení bolo rozhodnuté v primeranej lehote. Toto právo je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Podmieňuje priamo spravodlivý charakter konania tým, že zabráňuje strate dôkazov alebo oslabeniu ich dôkaznej hodnoty. Bráni tiež tomu, aby obvinený bol príliš dlho vystavený zásahom do svojich práv a slobôd a neistote o svojom osude (rozsudok ESLP z 27. 6. 1968 vo veci Wemhoff proti Nemecku, sťažnosť č. 2122/64, bod 18). Preto ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavnej sťažnosti vyhovel a vyslovil, že postupom okresného súdu bolo opätovne porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom zhodné právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na to, že už predchádzajúcim nálezom z 26. februára 2016 je okresnému súdu prikázané konať bez zbytočných prieťahov, nie je dôvod na to, aby bol tento príkaz vyslovený aj v súvislosti s opätovným vyslovením porušenia zhodných základných práv sťažovateľa.

12. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Sťažovateľ žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia 25 000 eur. Treba zdôrazniť jednak to, že sťažovateľovi bolo nálezom z 24. februára 2016 priznané finančné zadosťučinenie 2 000 eur, ako aj to, že mu bola vyplatená náhrada 3 300 eur od vlády Slovenskej republiky, s ktorou uzavrel zmiar v súvislosti s podanou sťažnosťou na ESLP pre nezohľadnenie celkovej dĺžky trestného konania. Aj napriek vysloveniu

porušenia základných práv sťažovateľa v predchádzajúcom náleze okresný súd konal znova tak, že jeho dva rozsudky museli byť krajským súdom zrušené. To viedlo k ďalšiemu predĺženiu trestného konania proti sťažovateľovi o približne tri roky. Preto bolo sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie 3 000 eur s tým, že v prevyšujúcej časti jeho ústavnej sťažnosti vyhovené nebolo. V tejto súvislosti bolo zohľadnené i to, že okresný a krajský súd zhodne dospeli k tomu, že nie je dôvod na ďalšie trestné stíhanie sťažovateľa v súvislosti s 22 z 26 skutkov, pre ktoré bola podaná obžaloba. Na strane druhej nebol dôvod na to, aby bola zohľadnená celková dĺžka trestného konania, keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa v rozsahu, v ktorom namietal postup orgánov činných v trestnom konaní v čase pred podaním obžaloby, bola vyhodnotená ako zjavne neopodstatnená, a to v nadväznosti na postup ESLP, vlády a sťažovateľa, keď výplatou náhrady 3 300 eur došlo k náprave doterajších, podľa sťažovateľa nesprávnych rozhodnutí ústavného súdu, ktorý nezohľadnil celkovú dĺžku jeho trestného konania.

V.

13. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli právnym zastúpením. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2021 je 181,17 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 181,17 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 10,87 eur) predstavuje 384,08 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 76,82 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2022

Peter Straka
predseda senátu